

2016ko arriskuak: petrolio merkeegia eta mega-zorraren eztanda

Pello Zubiria Kamino

@pellozubiria

Albiste txarrekin gatoz: aurtengoa ez da errekupeazioaren urtea izanen. 2008tik bizi dugun krisia okerrera egiten ari da jauzi; Txinaren finantzen lurrikara errepikakorak eta lehengaiak –petrolioak bidenabar– hain merke egotea seinale oso txarrak dira. 2016an bigarrenaz lehertu daiteke duela zortzi utzi adabakiz sendatu nahi izan zen zor itzelaren krisia.

“Kataklismoaren urtea” gerta daiteke 2016 hau. Ez du esan ekonomialari katastrofistaren batek, RBS Royal Bank of Scotlاندek abisatu die bere inbertsiogileei. Baliteke burtsek %20 arte galtzea, petrolio upela 16 dolarretaraino merkatzeko ahal da... “Saldu ahal dituzun akzio guztiak, kalitatezko bonoak salbu. Sala jendez gainezka dagoenean irteerako atek txikiegi gertatzen dira”. Panikoa- ren iragarpena.

Egia da beste aditu batzuek gehiegizkotzat jo dituztela alerta horiek: Txinaren arazoak besteongoan edukiko dituzten eraginetan esajeratu egin dutela, koadro orokorrean zantzu itxaropen- tsuak ere badirela, Alemaniak bigarren urtez segidan lortu duen hazkundera eta abar. Baina RBSren oharrok ezagutzea merezi dute asteotan “*Langabezia Espainian milioi erdi jendez urritu da*” titular nahasgarriekin gosaldut lasaitu diren euskaldunek.

2008an Lehman Brothersen hondoratzea izan zen moduan eztanda eragin zuen txinparta, finantzetako aditu askoren ustez Txina gerta daiteke 2016an zapartaraziko gaituen metxa. Iazko abuztuko hondoratzea nola edo hala moldatu zutela Pekingo gobernutik, baina urtarril hasieran gertatutako deskalabru berriek erakusten dutela egoera ez daukatela kontrolpean.

RBSko kredituen arduradun Andrew Robertsek idatzi die bezeroei: “Txina hasi da beherakada handi batean eta hau elur-bola bilakatuko da. Akzioak eta

kreditua txit arriskutsu bihurtu dira eta gu oraintxe hasten gara berridazten azken bi urteotan kontatu diguten ipuinak ezkututzen zuen errealtatea”.

Urtea markatuko duen bigarren seinalea kredituen garestitzea izango da. Finantzen merkatuak bizirik atxikitze- ko banku zentralak oso interes baxuan in- jektatu diete dirua. Baina AEBko Erre- serba Federalak ekin dio, berandu eta gozo bada ere, interesen igotzeari. Ezin dira munduko finantzak betirako utzi doako kreditu ofizialari lotuta heroino- manoa debaldeko *jakoari bezala*.

Lehengaien prezioen merkatzea da hirugarren adierazgarria, petrolioarena bereziki. Petrolio harrigarriki merkatu da eta hala jarraitzeko itxura du. RBSk aurreikusi du 16 dolarretaraino apaldu daitekeela, Satandard Chartered agen- tziak 10 dolar aipatzen ditu... Krisiagatik eskaria jaitsi da eta saltzaileek nola edo hala esportatu nahi dute, beren eko- nomientzako diru iturri nagusia delako.

Puntu honetara iritsita, irakurleak galdetu dezake: baina ez al ginen Peak Oila gainditu eta erregaien gutxitze- ko aroan sartzen ari? Edo beste hau: nola liteke orain petrolio eta lehengaien pre- zio merkea albiste txar izatea? Horren gakoak azaldu ditu Gail Tverbergek bere *Our Finite World* blogean.

Tverberg oso ezaguna da energiaren krisiaz interesatutako jendearen artean. Ofizioz, arriskuen analisietan aditu (*ac- tuary* ingelesez) lanetan aritu da asegu- ru-etxeentzako. Berak ere zalantzarik ez

du petrolioaren gailurra gainditzen ari garela, mundua bere muga fisikoetara iristen ari dela konbentzituruta dago, bai- na arriskuen aurreikuspenen berezitu izanak darama beste faktore batzuei ga- rrantzia berezia ematera. Zorpetze mai- lari, funtsean, urtarrilean plazaratutako “*2016: Oil Limits and the End of the Debt Supercycle*” mamitsuan azaldu duenez.

Soldatak jaitea sistemaren kalterako

Gail Tverbergek idatzia du petrolioaren gailurra gainditu denean espero geni- tuen sintomen justu kontrakoekin egin dugula topo. Askok aipatzen baguenen petrolio eta lehengaiak eten gabe ga- restitzen joango zirela, gertatu da jus- tu kontrakoa: petrolio gehiegi dago eta hura produzitzeko kosteen azpira erori dira prezioak. Antzera gertatzen da ga- sarekin, ikatzarekin, burdina eta beste mineralekin, eta baita elikagai askore- kin ere.

Oraintxe lehengaiok benetako kos- teen azpitik ari dira eskaintzen mer- katuan, horien esportaziotik bizi diren ekoizleek dirua behar dutelako. Krisia- ren handiagatik eskariak huts egiteaz gain geroko kontsumo aurreikuspe- nak ere txarrak izateak merkatzen ditu lehengaiak. Azkenean, kostatua baino merkeago dirua galdut saldu beharra- ren poderioz, lehengaien industria asko joan daitezke hondora.

Ehun urteko historia eginez, hazkun- de ekonomikoa beti etorri da energia kontsumoa haztearen eskutik. Ez dago

Reuters agentziarentzako Joshua Lottek egindako argazkian, Bankruptcy (kiebra) dioen grafitia AEBetako Detroitoko karrika batean. Munduko ekonomia berriro hazkundearen maldan abiarazteko –Gail Tverbergen aburuz– aurkitu beharko litzateke energia iturri berri benetan merke bat, elektrizitatea ekoiztuko lukeena kilowatioko 4 xentimotan eta erregai likido bat 20 dolar baino gutxiagotan. Eta laster aurkitu gainera, gaur dauzkagun azpiegitura eta ibilgailuetan erabiltzeko moduan. Aldiz, ekonomia biziartzeko zor gehiagotan sartzea zaila dirudi: lehen egindakoak ezin ordainduz joango zaigu 2016a.

produktibitatearen hobetzerik energia gehiago gabe. Energia merke gehiago, alegia. Horrela funtzionatu zuen 1973a arte, alegia, petrolioaren produkzio kostea upeleko 20 dolarren azpitik egon zen bitartean. Baina geroztik?

Energia garestitzean bigarren mekanismoa indartu zen hazkunderari eutsi ahal izateko: zorpetzea. Ordainketa denboran atzeratzea. Tverbergerek demostratuzat dauka energiaren garestitzea eta mundu zorpetze mailaren handitzea parean gertatu direla, zor ahalmen handia-goa interes tasak apaldu ahala. Kontua da zorpetzeak bere epeak eta zikloak dauzkala. Eta hemen dago mundua zorpetze ziklo handi –Debt Supercycle– baten amaieran, metatutako zorrei arindu handi bat ematera derrigortua eta, aldi berean, hazkunderari arnasa emango dion energia merkerik aurkitu gabe.

Sistema ekonomikoaren osagai guztiak elkarriz lotuta azterturik, Tverbergerek uste du langile ez-elitekoen soldaten txikiagotzea dela krisi honetan beste faktore erabakigarria: “Soldata txikiagoak kobratuz, langile horiek ahalmen gutxiago dute sistemak ekoizten duen oro kontsumitzeko. Ondorioz, kontsumogaien soberakinak azaldu dira eta gero prezioz jaisten hasi. Horrek eragiten du produktuen prezioak merkatzea eta zorreatatik kiebrak ugaritzea”.

2016a honela aurreikusten du arriskuen kudeaketan adituak. Arazoak larriagotuko dira, ekonomia are gehiago geldotuko. Txinarekin batera Brasil, Hego Afrika eta Australia bezalako ekoizleak atzeraldian hondoratuko dira. Moneten arteko gerrak gogortuko.

Petrolioaren pilaketa izango da arazo nagusietakoa, biltegiek gainez egingo dute, petrolio 10 dolarretaraino jaitziko. Lehengaien eta kontsumoaren jaitzierak kiebra ugari ekarriko ditu, batik batik lehengaien ustiapenetik bizi diren enpresen artean, elektrikoak barne. Petrolioaren esportatze bizi diren zenbait gobernu ere jo dezake porrota, aurrekontuak berdindu ezinik. Zorraren beste eztanda bat espero daiteke finantza sistema astinduko duena, 2008koaren pareko edo handiagoa.

Iragarpen ezkorrekin amaitzen du Gail Tverbergerek: “Ekonomia orok dauka iraupen bat, gizakiek, abereek, landareek eta ekaitzek bezala. Tamalez, gure ekonomiaren iraupenaren akaberaren lekuko izatea tokatu zaigu”. Baina lasaitu gaitezten: eredu ekonomiko baten akabera besterik ez du iragarri. ■

ZINKUNEGI OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

zuri begira